

SOSYAL BECERİ EĞİTİCİ EĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ*

Esra ÖMEROĞLU

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

E-mail : e.omeroglu@gmail.com

Şener BÜYÜKÖZTÜRK

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

E-mail : senerbuyukozturk@gmail.com

Yasemin AYDOĞAN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bolu.

E-mail : yaseminaydogan@yahoo.com

Mehtap ÇAKAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

E-mail : cakanmehtap@hotmail.com

Ebru KILIÇ ÇAKMAK

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

E-mail : ebrukilic@gmail.com

Arzu ÖZYÜREK

Karabük Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Karabük.

E-mail : a.ozyurek@karabuk.edu.tr

Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.

E-mail : gulumsergultekin@yahoo.com

Yunus GÜNİNDİ

Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Aksaray.

E-mail: ygunindi@gmail.com

Ömer KUTLU

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.

E-mail kutluomer57@yahoo.com

* Bu makale TÜBİTAK tarafından desteklenen 109G047 nolu "Okul Öncesi Sosyal Beceri Destek Projesi" kapsamında üretilmiştir.

Aysel ÇOBAN

Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.

E-mail : a.coban@baskent.edu.tr

Özlem YURT

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Trabzon.

E-mail : ozlemyurt37@gmail.com

Hakan KOĞAR

Başkent Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara.

E-mail : hkogar@gmail.com

Seda KARAYOL

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muğla.

E-mail: skaracelik@mu.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, Okul Öncesi Sosyal Beceri Destek Projesi-OSBEP” projesi kapsamında hazırlanan sosyal beceri temelli eğitim programının 12 ilde uygulanmasından önce programı uygulayacak olan öğretmenlere yönelik olarak gerçekleştirilen sosyal beceri eğitici eğitim programının etkililiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla eğitime katılan 133 öğretmenden “OSBEP Eğiticilerin Eğitimi Bilgi Testi” ile sontest ve öntest olarak toplanan veriler analiz edilmiş, ayrıca eğitim veren 12 öğretim elemanın gerçekleştirilen eğitime ilişkin görüşleri alınmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, eğiticilerin eğitimi programının etkili olduğunu ve öğretmenlerin bu eğitimden planlanan bilişsel ve duyuşsal kazanımları elde ederek ayrıldıklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: sosyal beceri, eğitici eğitim programı

THE EFFECTIVENESS OF SOCIAL SKILLS TRAINING PROGRAM

Abstract

The purpose of the present study is to investigate the efficiency of social skills trainer education program to be conducted with the teachers who will administer the social skills-based education program within the context of “Pre-school Social Skills Support Program-OSBEP” project in 12 cities of Turkey. For this purpose, the data collected from 133 teachers participating in the education program with “OSBEP Educators Educational Science Test” administered as pre-test and post-test, and the opinions of 12 academicians giving education to the teachers were elicited. The findings of the study show that the education program given to the teachers is effective and the teachers left the program with the planned cognitive and affective gains.

Key Words: social skill, trainer education program

1. Giriş

Eğitimin önemli amaçlarından biri, bireylerin içinde buldukları topluma uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Başka bir deyişle, bireylerin toplumun etkin bir üyesi olabilmesi için sosyal

gelişimini sağlıklı bir biçimde tamamlaması gerekir. Bireyin içinde yaşadığı toplumun kendisinden beklediği ve yapmasını istediği davranışları gösterecek biçimde yetişmesi onun sosyal gelişimi ile ilgilidir. Çünkü çocuğun ilk yıllardaki sosyal gelişimi onun daha sonraki sosyal davranışlarının temelini oluşturur (Çubukçu ve Gültekin, 2000).

Sosyal beceriler; sosyal ilişkileri başlatan, devamını sağlayan, sosyal ilişkilerde yaşanan sorunların çözümünde kolaylık sağlayan sözel olan ya da sözel olmayan davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Gülay ve Akman, 2009). Sosyal beceriler; iletişim, problem çözme, karar verme, kendini yönetme ve akran ilişkileri gibi diğerleriyle olumlu sosyal ilişkileri başlatmaya ve sürdürmeye izin veren becerileri kapsamaktadır (Kapıkıran, İvrendi ve Adak, 2006). Gresham ve Elliott (1990) ise okul öncesi dönemdeki sosyal becerilerin; işbirliği, sorumluluk, kendini kontrol ve atılganlık becerileri olduğunu belirtmiştir. Bireyin başkaları ile iyi ilişkiler kurmasında, toplumsal kurallara uymasında, sorumluluk yüklenebilmesinde, başkalarına yardım etmesinde haklarını kullanabilmesinde sosyal becerilerin önemi büyüktür (Çubukçu ve Gültekin, 2000).

Sosyal beceri eğitimlerinin okul öncesi çocukların akran etkileşimlerine ve sosyal kabullerine olumlu etkileri yanında boylamsal çalışmaların, sosyal beceri eğitimlerinin yetişkin yaşamına olumlu katkılarını ortaya çıkaran bulguları konunun önemini desteklemektedir. Sosyal beceri eğitimlerine hız kazandıran çalışmaların bulguları arasında,

- a. Çocukluk döneminde gözlenen sosyal becerilerin gerek çocukluk döneminde gerekse ileriki yaşamda bireyin uyumu ile bağlantılı olması,
- b. Akranlar arası olumlu etkileşimi destekleme, problem çözme ve oyun becerilerine katkısı,
- c. Okul yaşamlarında olumlu sosyal ilişkiler yaşayan çocukların, ileriki yaşamlarında da sosyal açıdan uyumlu bireyler olmalarına katkısı,
- d. Sosyal açıdan becerikli olan çocukların, akademik açıdan da daha yeterli ve üretici bireyler olmalarına zemin hazırlamaları görülmektedir (Gülay, 2009).

Çocukların ailelerinden veya çevrelerinden kaynaklanabilen sosyal beceri yetersizlikleri eğitim programları aracılığı ile giderilebilmektedir. Sosyal yeterlikleri geliştirmeye yönelik çalışmalar ile sosyal beceriler ve ilişkilerdeki sosyal yeterliklerin kalitesi artırılabilir. Sosyal becerilerin geliştirilmesine yönelik uygulanan eğitim programlarının, çocukların sosyal becerilerinin olumlu yönde gelişimine etkisi olduğu görülmüştür (Avcıoğlu, 2003; Özbek, 2003; Yukay, 2006).

Araştırmacılar ve eğitimcilerin karşılaştıkları en önemli sorunlardan biri ise kişisel ve sosyal becerileri destekleyici eğitim programlarının yetersizliğidir (Elias, Zins, Weissberg, Frey, Greenberg, Haynes, Kessler, Schwab-Stone ve Shriver, 1997). Kişiliğin ve sosyal davranışların oluştuğu kritik yıllar olan okul öncesi yılların sosyal beceri kazanımı ile ilgili en verimli yıllar olduğu, sosyal becerilerin kolaylıkla ve doğal olarak bu yaşlardaki çocuklara kazandırılabilir olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nedenle eğitimciler ve araştırmacılar, ihtiyaç duydukları verileri elde edebilecekleri, bu sayede çocukların sosyal becerilerini desteklemeye yönelik çalışmalarına yön verebilecekleri ölçme araçlarına ve bu doğrultuda geliştirilecek eğitim programlarına ihtiyaç duymaktadırlar.

Sosyal yeterlikleri geliştirmeye yönelik çalışmalar ile sosyal beceriler ve ilişkilerdeki sosyal yeterliklerin kalitesi artırılabilir. Bu aşamada özellikle sosyal becerilerin değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Sosyal becerilerin değerlendirmesinde; doğrudan davranış gözlemi, dereceleme ölçekleri ve kendi kendini değerlendirme ve sosyometri gibi pek çok yöntem kullanılmaktadır (Kapıkıran ve diğ., 2006). Değerlendirme sonrasında, çocuklarda sosyal beceri yetersizliğinin giderilerek geliştirilmesi konusunda farklı çözüm yollarının denenmesi mümkündür. Çocukların sosyal becerilerini geliştirmenin en etkili yollarından biri anne-baba, öğretmen ve arkadaşlarından oluşan tüm çevresinin dahil edildiği sosyal beceri eğitimi programlarıdır. Bu eğitim programlarındaki temel varsayım, bireylerin öğrenmediği sosyal beceri davranışını gösterememesidir (Çetin, Bilbay, ve

Kaymak, 2003). Çocukların ailelerinden ya da çevrelerinden kaynaklanabilecek sosyal beceri yetersizlikleri eğitim programları aracılığı ile giderilebilmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, 36 ay-60 ay ve üzeri yaş grubu çocuklara yönelik sosyal beceri eğitim programının hazırlanması, uygulanması ve yaygınlaştırılması kapsamında öğretmen ve öğrenci niteliğinin geliştirilmesi, bireye, aileye ve topluma olumlu katkıları amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı'nın müşteri kurum olduğu, Gazi Üniversitesi'nin yürütücülüğünde TÜBİTAK destekli "Okul Öncesi Sosyal Beceri Destek Projesi-OSBEP" projesi kapsamında, okul öncesi 36 ay-60 ay ve üzeri yaş grubu çocuklar için sosyal beceri temelli eğitim programının 12 ilde uygulanmasından önce programı uygulayacak olan öğretmenlere yönelik olarak gerçekleştirilen eğitici eğitim programının etkililiğine yer verilmiştir.

1.2 Araştırma yöntemi- metodolojisi

1.2.1. Araştırma örnekleme

Projede 12 ilde gerçekleştirilecek eğitici eğitimine 432 eğitimcinin Ankara ilinde beş gün süreyle eğitim programına katılması planlanmıştır. Ancak müşteri kurum olan Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü söz konusu eğitime alınacak kişi sayısının 250 olarak planlanmasını önermiştir. Eğitim programına katılacak eğitimcilerin ve eğitim programının uygulanacağı yerin belirlenmesi proje müşteri kurumu Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Hizmet İçi Eğitim Dairesi tarafından yapılmıştır. Eğitim programına katılacak öğretmenlerin bazılarının özel mazeretleri bazılarında aynı tarihlerde farklı hizmet içi eğitimlerde görevlendirilmiş olmasından dolayı eğitime katılan eğitimcilerin sayısında düşüş olmuştur. Bu doğrultuda, Afyonkarahisar ili Sandıklı ilçesinde gerçekleştirilen eğitici eğitimi faaliyetine 12 ilden 143 öğretmen katılmıştır. Bu iller ve illere göre katılımcı sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 illere Göre Eğitim Faaliyetine Katılan Öğretmen Sayıları

İl Adı	Katılımcı Sayısı	İl Adı	Katılımcı Sayısı
Ankara	10	İstanbul	14
Balıkesir	16	Kastamonu	15
Bolu	7	Manisa	16
Elazığ	9	Mersin	16
Erzurum	8	Nevşehir	13
Gaziantep	7	Rize	12
GENEL TOPLAM		143	

Eğitici Eğitimcilerinin Belirlenmesi:

Bu aşamada, projede görevli araştırmacıların eğitimcilerin eğitiminde görev alması planlanmıştır. Hangi araştırmacının hangi konuyla ilgili eğitim vereceği önceden belirlenmiş ve eğitim içeriği hazır duruma getirilmiştir

Eğitim Programının Uygulanması:

Eğitim programı, proje ekibinde yer alan eğitim programında görevli araştırmacı/eğitimciler tarafından beş gün boyunca planlandığı (ilk iki gün bilgilendirme semineri, sonraki iki gün programda bulunan etkinliklerin eğitimcilerin rehberliğinde öğretmenler tarafından uygulanması ve son gün değerlendirme çalışmalarının yapılması) şekilde uygulanmıştır. Eğitim programının uygulandığı ilk gün, katılımcılar bir araya toplanmış ve kendilerine proje hakkında bilgiler verilmiştir. Bu genel tanıtımdan sonra, verilen eğitimin etkililiğini değerlendirmek amacıyla katılımcılara OSBEP Bilgi Testi, ön test olarak

uygulanmıştır. Tüm katılımcılara, Eğitimcilerin Eğitimi Öğretmen Kılavuz Kitabı, 36-48, 48-60, 60 ay ve üzeri Etkinlik Kitapları, Materyal Kitabı ve Okuma-Yazmaya Hazırlık Kitabından oluşan materyal setinden birer adet dağıtılmış ve incelemeleri istenmiştir. Daha sonraki dört gün ise katılımcılar, dört eşit grup halinde farklı salonlarda eğitime alınmıştır. Eğitim programının uygulanmasında, görsel materyallerin kullanımı, yaparak yaşayarak öğrenme, somut örnekler sunma ve aktif katılım yöntemleri kullanılmıştır. Eğitim programı materyal seti tanıtılmış ve programın uygulanmasında nasıl kullanılacağı örneklerle gösterilmiştir. Her bir yaş grubuna ait etkinlik kitabından örnek etkinlikler seçilmiş ve grubun etkin katılımı sağlanarak sınıf ortamına benzer bir ortam oluşturulmuş, uygulamalı olarak gösterilmiştir. Bu sırada, öğretmenlerden etkinliklere ilişkin alternatif önerilerini paylaşmaları istenmiş, etkinliklerin uygulanmasında görev yaptıkları okulun özellikleri ve çocukların gelişimlerinin dikkate alınarak esneklik sağlanabileceği vurgulanmıştır. Eğitim programında yer alan etkinliklerin, yıllık planla nasıl bütünleştirilebileceğine ilişkin ipuçları ve örnekler verilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinden uygulamalarına ilişkin öneri ve değerlendirmelerini, proje ekibine bildirmeleri istenmiştir.

Öğretmenlere, eğitim programını uyguladıkları süre içerisinde kullanacakları ölçme araçları tanıtılmıştır. Gruplarda örnek uygulamalar yapılarak uygulamanın doğru anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır. Gruplara özellikle performans görevleri hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmenlerden, kendilerine verilen kazanımla ilgili performans görevi hazırlamaları istenmiştir. Bu yolla performans görevinin nasıl hazırlanacağı ve nasıl uygulanacağını anlatılması sağlanmıştır.

Eğitim faaliyeti sona ermeden, her ilden katılan öğretmenler arasından hem öğretmen grubuyla hem de proje ekibiyle ilk önce iletişim sağlayacak olan birer koordinatör öğretmen seçilmiştir. Tüm öğretmen ve koordinatör öğretmene ait kişisel bilgiler (telefon, e-posta, okul adresi, çalıştığı sınıftaki çocukların yaş grubu) bir form üzerine işlenmiştir. Bu bilgilerin, daha sonra gerçekleştirilecek il ziyaretlerinde rehberlik edeceği, iletişim kolaylığı sağlayacağı düşünülmüştür.

Eğitim programı sonunda, başlangıçta verilen OSBED Bilgi Testi son test olarak yeniden uygulanmıştır. Böylece eğitim programının etkililiği ön test ve son test uygulamasıyla değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Tüm bilgi paylaşımında, okul öncesi öğretmenlerinin soruları olabildiğince açık bir şekilde cevaplanmıştır. Ayrıca soruların, sorunların, önerilerin ve uygulama sonuçlarının paylaşılması için kendilerine proje web sitesinden nasıl yararlanılacağı anlatılmış, uygulamalı olarak gösterilmiştir. Eğitim programında kullanılacak materyaller yazılı-basılı olarak kitapçıklar şeklinde, ölçme araçları dosya içinde eğitim faaliyetine katılan tüm eğitimcilere imza karşılığı teslim edilmiştir. Ayrıca, bu materyallerin yazılı metinleri Proje web sitesi www.sosyalbeceri.com adresine konularak okul öncesi öğretmenlerinin kolay ulaşabilirliği sağlanmıştır.

1.2.2. Analiz

Afyonkarahisar'da 3-7 Eylül 2012 tarihleri arasında yapılan eğitimcilerin eğitimi programının etkililiği, sosyal beceri konu alanlarına ilişkin hazırlanan bilgi testi, ön test ve son test puanlarının ortalamaları arasındaki farkın karşılaştırılması ile değerlendirilmiştir. Eğitime katılan 143 öğretmenden 133'üne ait veri eşleştirilebilmiş, bu nedenle analizler 133 öğretmenden toplanan verilerle gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, eğitime katılan öğretim elemanlarının sürece yönelik geribildirimleri açık uçlu 4 sorudan oluşan bir anket aracılığıyla toplanarak irdelenmiştir.

2. Araştırma Sonuçları

Eğitim programına katılan öğretmenlere uygulanan “OSBEP Eğiticilerin Eğitimi Bilgi Testi” ön test son test puanlarının ortalamaları arasındaki farkın manidarlığı, ilişkili t-testi ile test edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

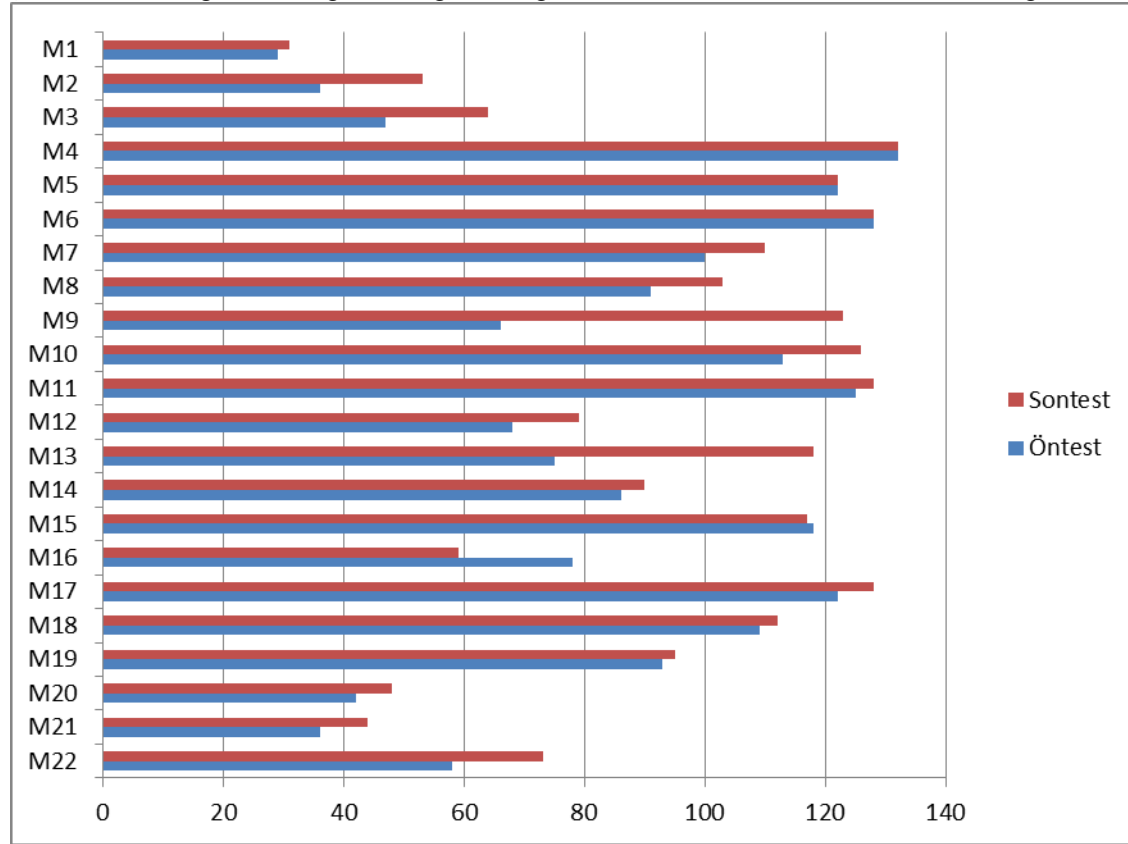
Tablo 2 OSBEP Eğiticilerin Eğitimi Programı Bilgi Testi öntest-sontest puanlarına ilişkin t-testi

Ölçüm	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p	Eta-kare
Ön test	133	14.09	2.28	132	7.17	.000	.27
Son test	133	15.66	2.16				

Tablo 2 incelendiğinde, bilgi testi puanlarının ortalaması eğitim öncesinde 14.09 iken, eğitim sonrasında 15.66’ya yükselmiştir. Katılımcıların sosyal beceri konu alanlarındaki bilgilerinde gözlenen bu artış istatistiksel olarak da manidar bulunmuştur $t(132)=7.17$, $p<.01$. Bu sonuç, eğitim programının eğitime katılan okul öncesi öğretmenlerinin sosyal beceri konu alanlarına ilişkin bilgilerinin artırmada etkili olduğunu destekler niteliktedir.

Öğretmenlere uygulanan “OSBEP Eğiticilerin Eğitimi Bilgi Testi”ne ait her bir maddenin, eğitim öncesi ve eğitim sonrasındaki değişimi Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1 OSBEP Eğiticilerin Eğitimi Programı Bilgi Testine ait maddelerin öntest ve sontest bulguları

Şekil 1 incelendiğinde, öğretmenlerin çoğu maddedeki bilgilerinin arttığı görülmektedir. Ancak bazı maddelerde öğretmenlerin, eğitimin sonunda da öğrenmelerinin değişmediği gözlenmiştir. Bu duruma 4., 5., 6. ve 15. maddeler örnek olarak gösterilebilir. Bu maddelerin öğretmenlerin hali hazırda bildiği

konularla ilişkili olması bu sonuca yol açmış olabilir. Ön test ve son test sonuçlarına testin bütünü açısından bakıldığında, öğretmenlerin genel olarak başarılarında bir artış olduğu görülmektedir. Eğiticilerin eğitimi amacıyla yapılan eğitim seminerinin etkililiğinin belirlenmesinde kullanılan diğer bir yöntem, eğitimi veren öğretim elemanlarının eğitimle ilgili görüşlerinin betimlenmesidir. Bu amaçla eğiticilerin eğitimi seminerinde eğitime bizzat katılan 12 öğretim elemanının görüşleri alınmış ve bu görüşler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde 4 farklı sorunun cevabı aranmıştır. Bu sorular “Eğitime katılan öğretmenlerin bilişsel ve duyuşsal hazır bulunuşlukları nasıldı?”, “Eğitim sürecini ve uygulamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Eğitim sonunda öğretmenlerin kazanımları hakkında ne düşünüyorsunuz?” ve “Eğitimin bir parçasına ve bütününe ilişkin öğretmenlerce size aktarılan görüşler var mı? Lütfen yazınız.” şeklindedir. Öğretim elemanlarının bu sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilmiş, benzer cevaplar gruplandırılmıştır. Elde edilen veriler tablolaştırılmış ve ayrıca dikkat çeken görüşlere doğrudan aktarılarak yer verilmiştir. Birinci soruya ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3 “Eğitime katılan öğretmenlerin bilişsel ve duyuşsal hazır bulunuşlukları nasıldı?” sorusuna verilen cevaplar

Görüşler	Sayı
Öğretmenlerin bilişsel hazır bulunuşlukları yeterli	3
Öğretmenlerin bilişsel hazır bulunuşlukları yetersiz	3
Öğretmenlerin duyuşsal (tutum) hazır bulunuşlukları yeterli	6
Öğretmenler eğitime karşı istekli	5
Öğretmenlerin iş yükü ile ilgili kaygı duyması	3
Öğretmenlerin isteği dışında eğitime katılması	1

Tablo 3 incelendiğinde, eğitimi veren öğretim elemanları öğretmenlerin eğitime karşı istekli ve başlangıçta olumlu tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, sadece üç öğretim elemanının öğretmenlerin bilişsel açıdan hazır bulunuşluklarını yeterli görmeleri dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin bilişsel hazır bulunuşluklarını yetersiz gören bir öğretim elemanı bu görüşünü şu şekilde yansıtmaktadır:

“Öğretmenlerin bilgi ve deneyim eksikliğinin ve özellikle erken çocukluk döneminde sosyal becerilerin gelişiminin desteklenmesi konusundaki bilgi eksikliklerinin olduğunu gözlemledim.”

İkinci soruya verilen cevapların analiz sonuçları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4 “Eğitim sürecini ve uygulamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Görüşler	Sayı
Eğiticilerin etkinlik ile ilgili materyalleri önceden hazırlaması	1
Etkinliğin farklı bir şehirde olmasının materyal konusunda sorun yaratması	3
Öğretmenlerin etkinlik uygulamalarına eksiksiz katılması	4
Etkinlik uygulamalarında eğitimcilere göre değişen performans farklılıklarının yaşanması	1
Etkinlik uygulamalarının oldukça verimli geçmesi	5

Tablo 4 incelendiğinde, eğitimi veren öğretim elemanlarının bir bölümünün, eğitimin Ankara dışında bir şehirde yapılmasından rahatsız oldukları, ancak buna rağmen etkinlik uygulamalarının oldukça verimli geçtiği görüşünü paylaştıkları görülmektedir. Öğretim elemanlarının dikkat çektiği bir başka konu da öğretmenlerin etkinlik uygulamalarına eksiksiz katılmalarıdır.

Üçüncü soruya ilişkin bulgular Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5 “Eğitim sonunda öğretmenlerin kazanımları hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Görüşler	Sayı
Öğretmenlerin sosyal beceri ile ilgili bilgi-beceri düzeylerinin artması	5
Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme ile ilgili bilgi düzeylerinin artması	4
Öğretmenlerin proje uygulama ile ilgili motivasyonlarının artması	6

Tablo 5 incelendiğinde, eğitimi veren öğretim elemanlarının, öğretmenlerin sosyal beceri ile ilgili bilgi ve beceri düzeylerinde artış olduğunu ve motivasyonlarının arttığını vurgulamışlardır. Benzer şekilde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme ile ilgili bilgi düzeylerinde de artış olduğu belirtilmiştir. Öğretim elemanlarından biri bu noktada görüşünü şu şekilde dile getirmiştir:

“Hazırlanan sosyal beceriye ilişkin ölçme araçlarının, yine eğitim sürecinde ve sonrasında öğretmenlere yol göstereceğini ifade edebilirim.”

Bir diğer öğretim elemanı izlenimi ise şöyledir:

“Öğretmenler sosyal beceriye ilişkin ölçme araçlarının, özellikle etkinlik ya da performans görevlerinin ölçülmesine dair kontrol listelerinin hazırlanması konusunun eğitimdeki uygulamalardan sonra zihinlerinde tam olarak oturduğunu ifade etmişlerdir.”

Dördüncü soruya ilişkin bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6 “Eğitimin bir parçasına ve bütününe ilişkin öğretmenlerce size aktarılan görüşler var mı? Lütfen yazınız.” sorusuna verilen cevaplar

Görüşler	Sayı
Öğretmenlerin projenin bir parçası olmaktan memnun olmaları	3
Ölçme ve değerlendirme konusunda desteğe ihtiyaç duymaları	2
Materyaller ve kitapların bulunduğu setten memnun olmaları	4
Öğretmenlerin kendilerinin de bir etkinlik uygulamak istemeleri	1
Öğretmenlerin uygulamalı eğitimden memnun olmaları	2

Tablo 6 incelendiğinde, eğitimi veren öğretim elemanları özellikle materyal ve kitapların yer aldığı setten öğretmenlerin çok memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Yine öğretim elemanlarının bir kısmı öğretmenlerin uygulamalı eğitimden memnun kaldıklarını ve bu projenin bir parçası olmaktan memnun olduklarını gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

3. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, okul öncesi dönemde geliştirilmesi ve desteklenmesi gereken sosyal becerilerin önemi vurgulanmış ve bu doğrultuda yürütülen Okul Öncesi Sosyal Beceri Destek Projesi kapsamında ve eğitim programının 12 ilde uygulanmasından önce programı uygulayacak olan öğretmenlere yönelik olarak gerçekleştirilen “Sosyal Beceri Eğitici Eğitim Programı”nın planlanması, uygulanması ve etkililiği ele alınmıştır.

Bu doğrultuda, eğitici eğitimine katılan öğretmenlere, hazırlanan “OSBEP Eğiticilerin Eğitimi Bilgi Testi” öntest ve sontest olarak uygulanmıştır. Öntest-sontest puanlarının ortalamaları arasındaki fark ilişkili t-testi ile test edilmiş ve elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin bilgi düzeylerinin eğitim sonrasında anlamlı düzeyde ($t(132)=7.17, p<.01$) arttığını göstermiştir.

Eğitimin etkililiğini belirlemek amacıyla eğitim veren öğretim elemanlarının görüşüne de başvurulmuştur. Bu amaçla, eğitime katılan 12 öğretim elemanına dört farklı soru sorularak görüşleri alınmıştır. Öğretim elemanlarından alınan cevaplara ilişkin içerik analizlerinin sonucunda; eğitime katılan öğretmenlerin başlangıçtaki hazır bulunuşluklarının yüksek olduğu, istekli ve olumlu tutuma sahip bir şekilde eğitime katıldıkları ifade edilmiştir. Öğretim elemanları, uygulamalar sonunda ise

öğretmenlerin sosyal becerilere ilişkin bilgi, beceri düzeylerinde ve motivasyonlarında artış olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretim elemanlarının bir kısmı, öğretmenlerin bilişsel hazır bulunuşluklarının başlangıçta yetersiz olduğunu belirtirken eğitim sonunda birçoğu, öğretmenlerin bilgi ve becerilerinin arttığını ifade etmiştir. Bu durum bilgi testinden elde edilen öntest sonuçlarının da destekler niteliktedir.

Öğretim elemanları, öğretmelerin eğitim sürecinde uygulamalara katılımının tam olduğunu ve uygulamaların da oldukça verimli geçtiğini ve öğretmenlerin, eğitimle ilgili memnuniyetlerini dile getirdiklerini belirtmişlerdir. Eğitim etkinliklerinin, öğretmelerin aktif katılımını sağlayacak şekilde planlanmasının elde edilen bu verimlilikte etkili olduğu düşünülmektedir.

Katılımcılar tarafından öğretim elemanlarına iletilen diğer bir konu ise ölçme değerlendirme alanında ihtiyaç duydukları destek olmuştur. Bu eğitim kapsamında sosyal becerilerin değerlendirilmesine yönelik bazı uygulamalar da yaptırılmıştır. Buradan yola çıkarak ileride okul öncesi eğitimcilerle yönelik çalışmalar planlarken ölçme değerlendirme konularının da üzerinde durulması gereken konulardan biri olduğu düşünülebilir.

Öğretim elemanları, öğretmenlerin özellikle sunulan materyal ve kitapların yer aldığı setten çok memnun kaldıklarını gözlemlemişlerdir. Sürece ilişkin görüşler genellikle olumlu olmakla birlikte, eğitimin farklı bir şehirde olmasının özellikle materyal temininde sıkıntılar yaşanmasına sebep olduğu belirtilmiştir. Elde edilen bu sonuçların da ileride planlanacak olan diğer etkinlikler için yol gösterici nitelikte olduğu düşünülebilir. Bulguların tümü birleştirildiğinde ise eğitimcilerin eğitimi programının etkili olduğu ve öğretmenlerin bu eğitimden, planlanan bilişsel ve duyuşsal kazanımları elde ederek ayrıldıkları sonucuna ulaşmaktadır.

Kaynakça

- Avcıoğlu, H. (2003). Okul öncesi dönemdeki çocuklara sosyal becerilerin öğretilmesinde işbirlikçi öğrenme yöntemi ile sunulan öğretim programının etkinliğinin incelenmesi. OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı, 5-11 Ekim, Ya-Pa, İstanbul.
- Çetin, F., Bilbay, A. ve Kaymak, D. B. (2003). *Araştırmadan uygulamaya çocuklarda sosyal beceriler. grup eğitimi*, 3. baskı, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2000). İlköğretimde sosyal becerilerin gerçekleşme düzeyi. IX. Eğitim Bilimleri Kongresi, (27-30 Eylül) Bildiriler, I:277-289.
- Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, R. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M. Kessler, R., Schwab-Stone, M. E. ve Shriver, T. P. (1997). Promoting social and emotional learning, USA: ASCD.
- Gülay, H. (2009). 5-6 yaş çocuklarının sosyal konularını etkileyen çeşitli değişkenler. *Yüziüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 106-109.
- Gülay, H. & Akman, B. (2009). *Okul öncesi dönemde sosyal beceriler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 14-94.
- Gresham, F.M. ve Eliot, S. (1990). *Social skills rating system*. MN: Circle Pines, American Guidance Service.

Kapıkıran, N., İvrendi, A. ve Adak, A. (2006). *Okul öncesi çocuklarında sosyal beceri: Durum saptaması*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(1): 20-28.

Özbek, A. (2003). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ve etmeyen çocukların ilköğretim birinci sınıfa sosyal gelişim açısından öğretmen görüşüne dayalı olarak karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yukay, M. (2006). Okul öncesi dönemdeki çocukların kişilerarası ilişkilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmış sosyal beceri eğitim programının değerlendirilmesi. 1. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi, 30 Haziran-3 Temmuz 2004. M.Ü. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.

Esra ÖMEROĞLU	Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara. E-mail: e.omeroglu@gmail.com
Şener BÜYÜKÖZTÜRK	Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara. E-mail: senerbuyukozturk@gmail.com
Yasemin AYDOĞAN	Doç. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bolu. E-mail: yaseminaydogan@yahoo.com
Mehtap ÇAKAN	Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara. E-mail: cakanmehtap@hotmail.com
Ebru KILIÇ ÇAKMAK	Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara. E-mail: ebrukilic@gmail.com
Arzu ÖZYÜREK	Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Karabük. E-mail: a.ozyurek@karabuk.edu.tr
Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN	Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara. E-mail: gulumsergultekin@yahoo.com
Yunus GÜNİNDİ	Yrd. Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Aksaray. E-mail: ygunindi@gmail.com
Ömer KUTLU	Yrd. Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara. E-mail: kutluomer57@yahoo.com
Aysel ÇOBAN	Yrd. Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara. E-mail: a.coban@baskent.edu.tr
Özlem YURT	Arş Gör. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Trabzon. E-mail: ozlemyurt37@gmail.com
Hakan KOĞAR	Arş Gör., Başkent Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara. E-mail: hkogar@gmail.com
Seda KARAYOL	Arş Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Muğla. E-mail: skaracelik@mu.edu.tr